

Ελληνική Σημειωτική Εταιρεία
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΙΔΕΟ-ΛΟΓΙΕΣ:
Σύνορα, Περιφέρειες, Διασπορές

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, 18-21 Οκτωβρίου 2007

<http://www.nured.uowm.gr/el/node/113>

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πρόεδρος

Αλέξανδρος-Φαίδων Λαγόπουλος, πρώην καθηγητής Αρχιτεκτονικής, ΑΠΘ

Γραμματέας

Παρασκευή Γκόλια, Δασκάλα, Δρ. Π.Τ.Δ.Ε., ΠΔΜ

Ταμίας

Ιριγένεια Βαμβακίδου, Επίκουρη καθηγήτρια, ΠΤΝ, ΠΔΜ

Μέλη

Αλέξανδρος Ακριτόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΠΔΜ

Ανθούλα Βιδενμάιερ, Λέκτορας, Τμήμα Γερμανικής ΑΠΘ

Κατερίνα Δημητριάδου, Λέκτορας Διδακτικής Μεθοδολογίας, ΠΤΔΕ, ΠΔΜ

Σοφία Ιακωβίδου, Ειδική επιστήμονας (ΠΔ 407), ΠΤΝ, ΠΔΜ

Αργύρης Κυρίδης, Καθηγητής, ΠΤΝ, ΠΔΜ

Κάριν Μπόκλουντ-Λαγοπούλου, Καθηγήτρια Αγγλικής και Συγκριτικής Μεσαιωνικής Λογοτεχνίας & Θεωρίας της Λογοτεχνίας ΑΠΘ

Γρηγόρης Πασχαλίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ

Ελένη Χοντολίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τομέας Παιδαγωγικής, Φιλοσοφική Σχολή, ΑΠΘ

Νατάσα Χριστοδούλου, Λέκτορας Σημειωτικής, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, ΑΠΘ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

Μίμης Σουλιώτης, Καθηγητής, ΠΤΝ, ΠΔΜ

Αντρέας Ανδρέου, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΠΔΜ

μεσημεριανή διακοπή

16.00-18.20

	16.00-18.20 Εκπαίδευση II (Αμφιθέατρο) Προεδρείο: Νίκος Κουτσουπιάς Σοφία Αυγητίδου	16.00-18.20 Λογοτεχνία II (μικρό Αμφιθέατρο) Προεδρείο: Λητώ Ιωακειμίδου Αλέξανδρος Ακριτόπουλος	16.00-18.20 Μικρο & μακρο αντικείμενα στο χώρο II (αίθουσα NK1) Προεδρείο: Βάνα Τεντοκάλη Κυριακή Τσουκαλά
16.00-16.20	<i>Αθανάσιος Στογιαννίδης & Νίκος Κουτσουπιάς</i> Σημειωτική και ανάλυση δεδομένων: το παράδειγμα του συμβόλου και η διδακτική αξιοποίησή του στη σύγχρονη ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική	<i>Ολυμπία Αντωνιάδου</i> Ελληνική γαλλόφωνη λογοτεχνία: μια περιφερειακή λογοτεχνία σε αναζήτηση ταυτότητας;	<i>Χαρίκλεια Παντελίδου & Κυριακή Τσουκαλά</i> Τα όρια στις gated communities: άμυνα κατά παντός επικινδύνου
16.20-16.40	<i>Στεργιανή Γκισούρη</i> Αναστοχαστικές πρακτικές στη έρευνα ανάλυσης λόγου: Συνέπειες για τη μελέτη πάνω στην κλινική και εκπαιδευτική πρακτική	<i>Σοφία Ιακωβίδου</i> Άνευ ορίων/με τους όρους μιας άλλης συντροφικότητας: Κ. Π. Καβάφης-W. Whitman	<i>Δήμητρα Χατζησάββα</i> Τα όρια στη νομαδική σκέψη του P. Eisenman
16.40-17.00	<i>Ευμορφία Κηπουροπούλου</i> Η κατασκευή της εθνικής ταυτότητας στον λόγο των αλλοδαπών μαθητών	<i>Λητώ Ιωακειμίδου</i> Ο ζωγραφικός πίνακας στο σύγχρονο λογοτεχνικό κείμενο: το τέλος μιας συνυποδήλωσης;	<i>Βάνα Τεντοκάλη & Ηλίας Γραμματικός</i> Ανάμεσα στα όρια του αρχιτεκτονικού και θεατρικού λόγου: Ένα πείραμα «μετάφρασης»
17.00-17.20	<i>Αικατερίνη Μιχαλοπούλου</i> Το παιδί και η κατανόηση του γραπτού λόγου: δυνατότητες και όρια	<i>Αλέξανδρος Ακριτόπουλος</i> Η αναπαράσταση της μνήμης: όψεις αφηγηματικότητας στο μυθιστόρημα <i>Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα</i> της Άλκης Ζέη	<i>Κυριακή Τσουκαλά</i> Το παράδειγμα της πολυπλοκότητας στη σύγχρονη αρχιτεκτονική: νόημα και διάγραμμα
17.20-17.40	<i>Σοφία Αυγητίδου</i> Τα σύνορα της παιδικής ηλικίας: Ιδε-	<i>Σταύρος Καμαρούδης</i> Τα όρια στη γλώσσα: Διάλεκτος, ιδίωμα	

**Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων:
Το Παράδειγμα του Συμβόλου &
η Διδακτική Αξιοποίησή του
στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική**

Αθανάσιος Στογιαννίδης
Dr. Θρησκευτικής Παιδαγωγικής Παν. Βόννης
Νίκος Κουτσοπιάς
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου &
η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική

Σκοπός της Εργασίας

Να δείξουμε ότι η ανάλυση δεδομένων
μπορεί να αξιοποιηθεί στη σημειωτική
ανάλυση αναπαριστώντας &
ομαδοποιώντας τα διαφορετικά
σημασιολογικά πεδία

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θεραπευτική Παιδαγωγική

Μέθοδος

- Χρησιμοποιώντας μεθόδους της Πολυδιάστατης Ανάλυσης Δεδομένων (Factor & Cluster Analysis) αναλύσαμε τα κείμενα τεσσάρων θεολόγων τα οποία αναφέρονται στο περιεχόμενο της έννοιας «συμβ.».
- Οι τέσσερις συγγραφείς των κειμένων είναι οι: Hubertus Halbfas, Peter Biehl, Michael Meyer-Blanck & Δημήτριος Τσελεγγίδης.

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θεραπευτική Παιδαγωγική

Οι Μεταβλητές

Σχέση σ. - συμβ/νου (ΣΣΣ)	Περιεχόμενο της έννοιας «συμβολο» (ΠΕΣ)	Εκκλησιαστικό πλαίσιο διατύπωσης (ΕΠΠ)	Φιλοσοφικές - θεολογικές (ΦΘΦ)	Η μετοχή του συμβ. στο συμβ/νο. (ΜΣΣ)	Η συμβατική σχέση συμβ. Συμβ/νου (ΣΣΣ)	Το συμβ. δηλωτικό της σχέσης Θεού & κόσμου (ΣΘΚ)
1. Επίπεδο οντολογία σ.	1. Το συμβ. αναφέρεται στην αρχετυπική θεραπευτική εμπειρία.	1. Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία.	1. Η Ψυχολογία του βάθους κατά τον C.G. Jung.	1. Δεν υπάρχει μετοχή του συμβόλου στο συμβ/νο	1. Δεν υφίσταται συμβατική σχέση μεταξύ συμβόλου & συμβ/νου.	1. Ο Θεός δεν αλλάζει τον κόσμο οντολογικά, όμως του παρέχει ένα νόημα ζωής.
2. Επίπεδο επικ/νίας.	2. Το συμβ. ως κίνηση από κυριολεκτικό σε μεταφορικό ν.	2. Προτεσταντική ή Εκκλησία.	2. Paul Ricoeur	2. Το συμβ. μετέχει στο συμβ/νο ως προς το ν.	2. Το συμβ. επιλέγεται συμβατικά & δεν έχει σχέση με το συμβ/νο	2. Ο Θεός μεταμορφώνει τον κόσμο. (Θεία Επιφάνεια)
	3. Το ν. του συμβ. εξαρτάται από τη χρήση του.	3. Ορθόδοξη Εκκλησία.	3. Ch. S. Peirce, Umberto Eco.	3. Το συμβ. μετέχει στο συμβολιζόμενο ως προς την ενέργεια.	3. Το συμβ. επιλέγεται συμβατικά αλλά μετέχει στο συμβ/νο κατά χάριν.	
	4. Το συμβολιζόμενο είναι χαρισματικά παρόν στο συμβ.		4. Θεολογία των Πατέρων της Εκκλησίας.			

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

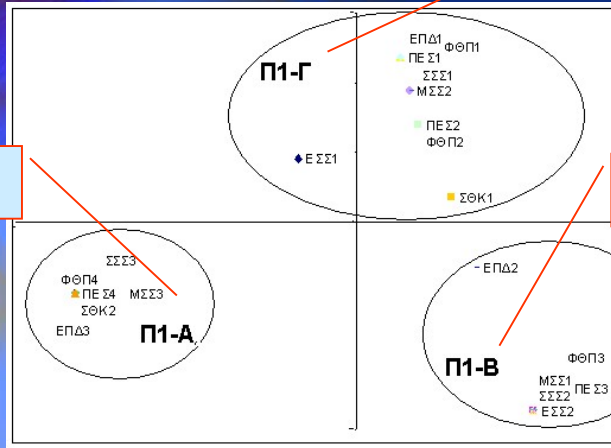
Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική

Παραγοντικό Επίπεδο Π1

C.Jung & P. Ricoeur

Ορθόδοξη Προοπτική

Σημειωτική Προοπτική

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

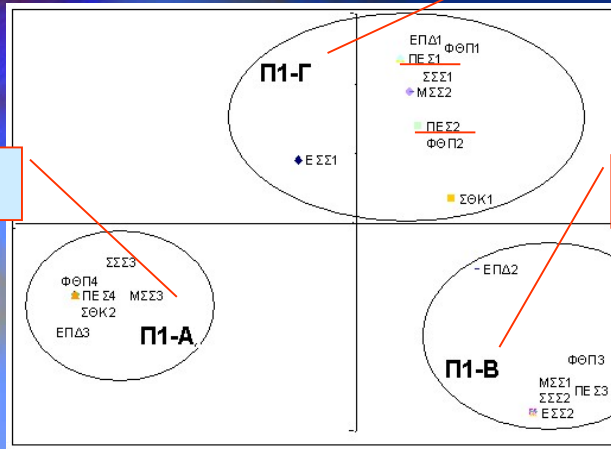
Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική

Παραγοντικό Επίπεδο Π1

C.Jung & P. Ricoeur

Ορθόδοξη Προοπτική

Σημειωτική Προοπτική

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική

Παραγοντικό Επίπεδο Π1

Ορθόδοξη Προοπτική

C.Jung & P.Ricoeur

Σημειωτική Προοπτική

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική

Παραγοντικό Επίπεδο Π1: Δυο Σημασιολογικά Συστήματα (Ανατολή και Δύση)

Σημασιολογικό Σύστημα Ορθόδοξης Χριστιανοσύνης

Σημασιολογικό Σύστημα Δυτικής Χριστιανοσύνης

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θεραπευτική Παιδαγωγική

Αντιστοιχίες Ορθόδοξης Συμβολικής Σκέψης και Νεοελληνικού Πολιτισμού

Συνύπαρξη μυστικισμού και ορθολογισμού

➤ «Σήμερον ὁ ἄδυτος Ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ ὁ κόσμος τῷ φωτὶ Κυρίου καταυγάζεται.

➤ Σήμερον ρεῖθροις μυστικοῖς πᾶσα ἡ κτίσις ἀρδεύεται.

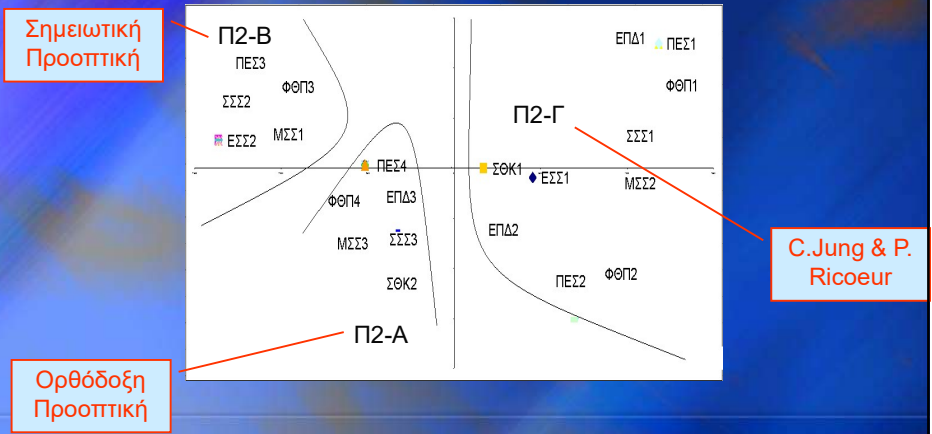
➤ Σήμερον τὰ ἄνω τοῖς κάτω συνεορτάζει, καὶ τὰ κάτω τοῖς ἄνω συνομιλεῖ».

√ Μπορούμε να πούμε ακριβώς το ίδιο με τον Σολωμό: η φυσική έγινε μεταφυσική.

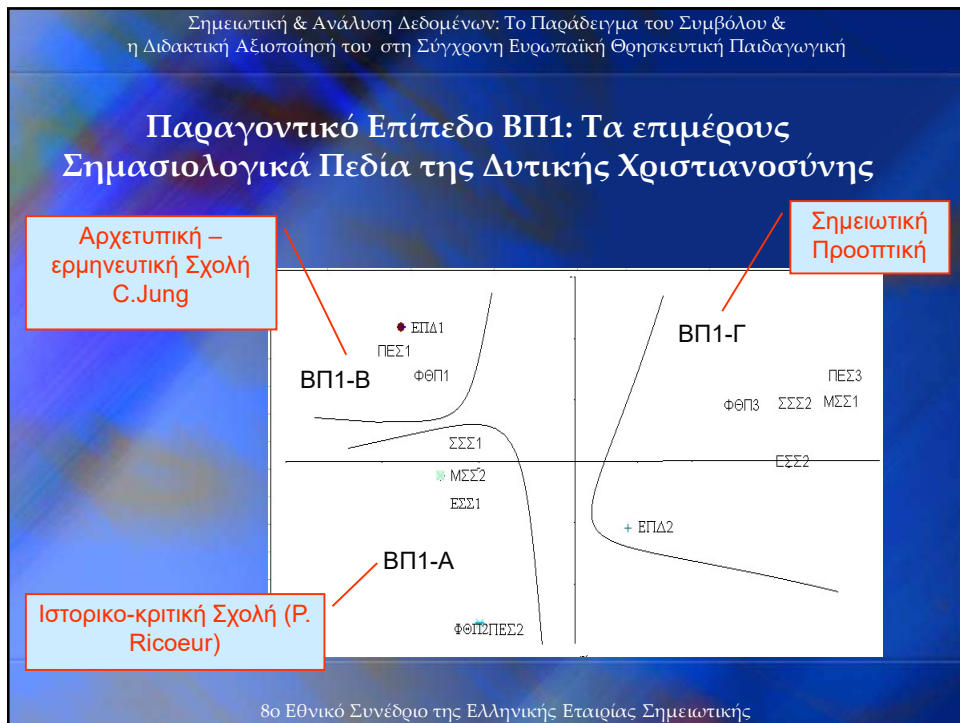
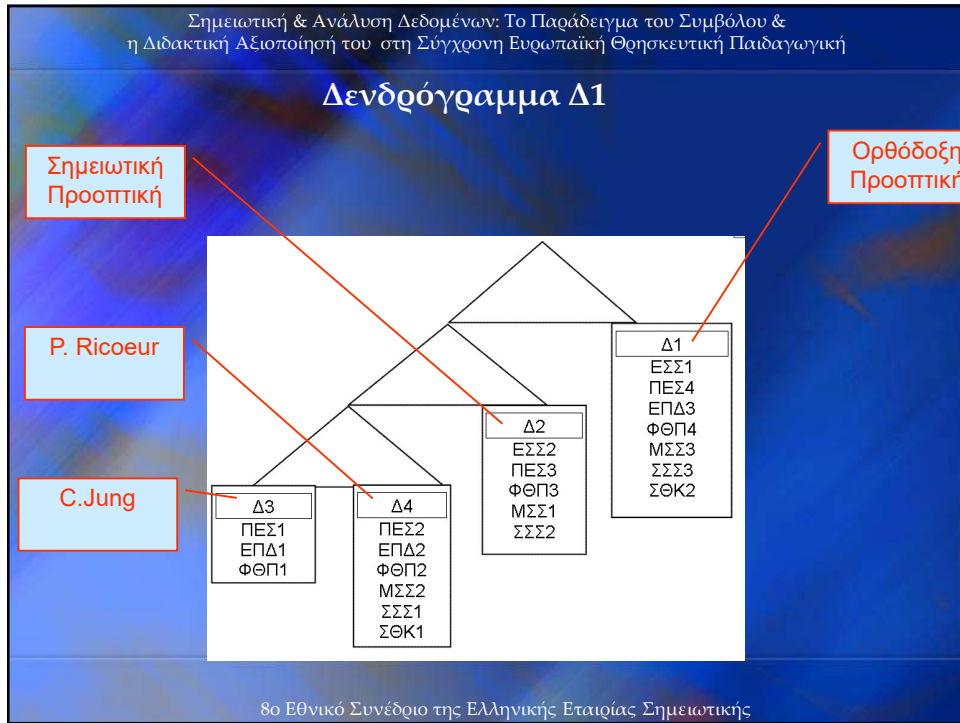
8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θεραπευτική Παιδαγωγική

Παραγοντικό Επίπεδο Π2: η Ορθοδοξία μεταξύ Σημειωτικής και Οντολογίας, Ορθολογισμού και Μυστικισμού

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

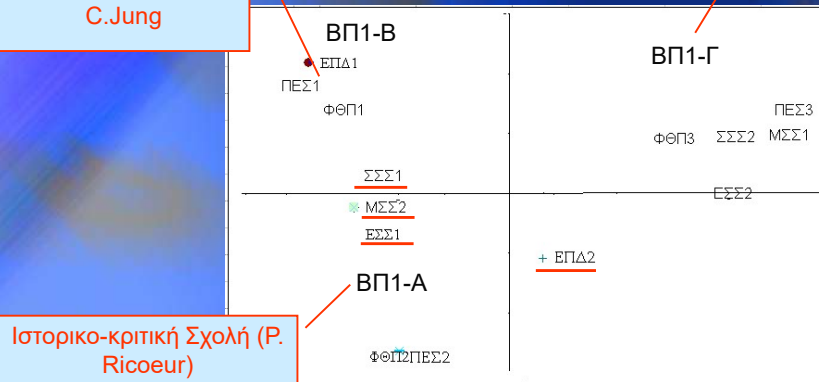

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική

Παραγοντικό Επίπεδο ΒΠ1: Τα επιμέρους Σημασιολογικά Πεδία της Δυτικής Χριστιανοσύνης

Αρχετυπική –
ερμηνευτική Σχολή
C.Jung

Σημειωτική
Προοπτική

Ιστορικο-κριτική Σχολή (P.
Ricoeur)

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων: Το Παράδειγμα του Συμβόλου & η Διδακτική Αξιοποίησή του στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική

Συμπεράσματα

- Η έννοια του συμβόλου και οι συναφείς διδακτικές θεωρίες συνδέονται άμεσα με ένα διαφορετικό πολιτισμικό σύστημα κάθε φορά
- Η ανάλυση δεδομένων μπορεί να ταχθεί στην υπηρεσία της σημειωτικής ανάλυσης αναπαριστώντας και ομαδοποιώντας τα διαφορετικά σημασιολογικά πεδία και συστήματα.

8ο Εθνικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Σημειωτικής

Σημειωτική & Ανάλυση Δεδομένων:
Το Παράδειγμα του Συμβόλου &
η Διδακτική Αξιοποίησή του
στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Θρησκευτική Παιδαγωγική

Αθανάσιος Στογιαννίδης
Dr. Θρησκευτικής Παιδαγωγικής Παν. Βόννης

Νίκος Κουτσοπιάς
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας